

Goud voor ijzer

De van oorsprong Zwitserse Antoinette Vonder Mühl (1975) omschrijft zichzelf het liefst als conceptueel sieradenontwerper. Voor haar meest recente kunstproject *For Iron I Gave Gold*, werd ze geïnspireerd door twee historische gebeurtenissen. Ze maakte ijzeren ringen naar eigen ontwerp, die ze aanbiedt voor hun waarde in goud. De opbrengst wil ze gebruiken voor scholing en re-integratie van kinderen in Tanzania. Voor het eerst komt voor haar gevoel alles waar ze voor staat samen in één project.

Door **Heidi Vandamme** Fotografie **Ellert Haitjema**

Gold gab ich für Eisen

In 1833 vroeg prinses Marianne van Pruisen de Pruisische vrouwen om hun goud te geven om de oorlog tegen Napoleon Bonaparte te financieren. In ruil daarvoor kregen ze een ijzeren broche of ring met het opschrift *Gold gab ich für Eisen* (Ik ruilde goud voor ijzer). Tijdens de Eerste Wereldoorlog vroeg het Duitse keizerrijk zijn burgers hun goud te doneren voor de financiering van de oorlog en om gezinnen te ondersteunen die familieleden hadden verloren. Mensen schonken hun gouden sieraden, munten, et cetera en ontvingen als dank ijzeren medailles of ringen (bekend als *Berliner Eisen*) met dezelfde inscriptie. Vonder Mühl vroeg zich af of zoiets vandaag nog mogelijk was. Ze draaide het principe om en maakte een serie ijzeren ringen in verschillende formaten en gewichten om die aan te bieden voor de prijs van goud. In iedere ring staat *For Iron I Gave Gold* gegraveerd.

Betere toekomst

De opbrengsten komen terecht bij kinderen uit de regio Kahama in Tanzania, die daar – in armoede en onder extreem ongezonde werkomstandigheden – in kleine goudmijnen werken. Tijdens een bezoek aan het gebied kwam ze erachter hoe streng de grotere goudmijnen gereguleerd zijn, in grote tegenstelling tot de kleinere groeven waar in totaal zeker 4.000 kinderen werken. Via *Terre des Hommes* en *Human Right Watch* kwam Vonder Mühl in contact met een lokale ngo (niet-gouvernementele organisatie), *Rafiki-SDO*, die met de inkomsten uit het project het programma voor re-integratie en scholing van deze kinderen doorvoert. Met haar bijdrage hoopt ze deze kinderen een betere toekomst te geven.

De betekenis van waarde

Naast het ontwikkelen van de ijzeren ringen, organiseerde Vonder Mühl afgelopen oktober twee bijeenkomsten in Amsterdam waarin de betekenis van waarde centraal stond. De eerste avond stond in het teken van economische waarden in kunst en werd gemodereerd door Olav Velthuis, socioloog, econoom, kunsthistoricus en als hoofddocent verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. Zijn onderzoek bevindt zich op het snijvlak van economische en culturele sociologie. Michele Robecchi, curator, auteur en redacteur bij *Phaidon* in Londen, zoomde bij het tweede evenement in op het gebruik van sociale en menselijke waarden in hedendaagse kunstprojecten. Door deze bijeenkomsten besefte Vonder Mühl hoe inspirerend ze het vindt om met mensen samen te werken en hoe kunst, die niet over grenzen heen gaat en in zichzelf besloten blijft, voor haar niet belangrijk is.

Eigenzinnig parcours

Uit het gesprek blijkt hoezeer Vonder Mühl een voorliefde koestert voor kunstprojecten waarvoor geen vaste routes bestaan. Haar enthousiasme

drijft haar steeds verder. Het is een bewuste keuze nadat ze alle facetten van de kunstwereld heeft verkend in een eigenzinnig parcours: van galeriemanager in Londen tot *studio director* van de Amerikaanse kunstenaar Joseph Kosuth, van assistent tentoonstellingsmaker bij het Stedelijk Museum Amsterdam tot gastdocent aan de sieradenafdeling van de Gerrit Rietveld Academie. Meer dan ooit beseft ze dat ze alleen nog projecten doen die haar na aan het hart liggen.

Balans

In Amsterdam ontdekte Vonder Mühl hoe goed yoga is voor haar balans. Jarenlang had ze het gevoel dat yoga niet voor haar bestemd was. Ze wilde rennen en heeft ook veel geschermd. Concentratie en conditie vormden een belangrijke motivatie om te schermen, maar in Amsterdam is de sfeer voor haar te competitief. Yoga is voor haar een verademing.

Sieraden met een boodschap

Centraal in Vonder Mühls projecten staat altijd communicatie, verweven met taal en historische context. Zo worden haar gedetailleerde objecten een soort zender met een betekenis. Inmiddels is ze gestart met een nieuw sieradenproject waarin de uitdrukking van de taal centraal staat. Hiervoor registreert ze dialogen waarin gevoelens als vreugde en boosheid tot uiting komen. De uitwerking staat nog niet vast, maar de basis is gelegd. ●

Kijk ook op:
antoinettevondermuehl.com
forironigavegold.com